

*Скрипка М.В., кандидат ветеринарних наук,
Полтавська державна аграрна академія*

ПАТОЛОГО-АНАТОМІЧНІ ЗМІНИ В СВИНОМАТОК, ХВОРИХ НА ХЛАМІДІОЗ

Ключові слова: хламідіоз, свиноматка, проліферація, некроз.

Актуальність проблеми. Для хламідіозу характерною є стаціонарність. Виникнувши одного разу, хвороба підтримується з року в рік, що пов'язано з можливим латентним перебігом, тривалим носійством хламідій тваринами,

які перехворіли, та персистуванням збудника в організмі гризунів і птиці, які перебувають на фермі (3). За даними Liuba P. зі співавторами (2003), хламідії викликають ураження ендотелію кровоносних судин, окрім того активізують утворення прокоагулянта і, відповідно, стимулюють тромбоутворення (7).

Однією з особливостей даної хвороби є політропність збудника. Хламідії адаптувалися до різних органів і тканин. Вони розмножуються в епітеліальних клітинах слизової оболонки шлунка та кишечника, повітряносних мішках і легенях, сечостатевої системи, у гепатоцитах, в епітеліальних клітинах звивистих каналців нирки, кон'юнктиві та синовіальній оболонці капсули суглобів, в епітеліальних клітинах хоріону, рогах матки, викликаючи патологію органів і тканин (1, 4-5). За даними Nagotnev VA зі співавторами (2004), хламідії мають тропізм до поверхонь, вкритих муколітичною речовиною, а саме: епітелію легень, статевого тракту, кон'юнктиви ока (8). Епітелій слизових оболонок статевої системи самок є сприятливим середовищем для життєдіяльності хламідій, які викликають хронічне запалення, що супроводжується фіброзним переродженням стінки матки та яйцеводів (6). Токсичний вплив хламідій на клітини організму, ураження судинної системи сприяють розвитку некротичних та некробіотичних процесів у життєво важливих органах, що в поєднанні з іншими факторами є причиною загибелі не тільки новонароджених поросят, але й дорослих тварин.

Мета та завдання. Метою дослідження було вивчення патолого-анатомічних змін в організмі

При хламідійній інфекції у свиноматок характерним є зміни статевої системи у вигляді проліферативно-некротичного ураження слизової та м'язової оболонок стінки матки, склероз яєчників. У всіх хворих тварин переважають пневмонії гнійно-некротичного та проліферативного характеру з різним ступенем важкості. Спостерігаються зміни в кровотворних органах, а саме: запальні процеси в лімфатичних вузлах тазової порожнини. Також відмічають дистрофічні зміни в паренхіматозних органах.

свиноматок, хворих на хламідіоз.

Матеріал і методи. Досліди проводили протягом 2005-2007 рр. на базі господарств Черкаської області. У трупів свиноматок лабораторними методами досліджень, у тому числі й за допомогою полімеразної ланцюгової реакції, було виявлено збудника

хламідіозу. Патолого-анатомічний розтин проводили методом часткової евісцерації (2).

Результати дослідження. В усіх досліджених випадках серце свиноматок було видовжене, внаслідок чого його верхівка не досить загострена, права половина розширена. Осердя прозоре, без видимих патологічних змін. Під епікардом – незначна кількість жирових відкладень. Просвіт шлуночків дещо зменшений за рахунок потовщення міокарда. Співвідношення товщини стінок правого шлуночка до товщини стінок лівого складає 1 : 4. Міокард дещо блідий, має досить щільну консистенцію.

У частини тварин легені рожевого кольору. На їх поверхні випинаються рожево-білі ділянки з більш щільною (м'ясистою) консистенцією. При натискуванні на легені в усіх ділянках реєструється крепітація, з поверхні розрізу виділяється незначна кількість пінистої серозної рідини.

У других випадках у легенях зареєстровано білі вогнища м'ясистої консистенції, а в інших ділянках – нерідко невеликі вогнища геморагічного запалення з крапельними й плямистими крововиливами.

У третій випадках у легенях виявляли окремі вузли розміром із голубине яйце, всередині яких знаходилися сухі крихкі маси сіро-жовтого кольору. В деяких тварин у легенях одночасно реєструвались як білі вогнища м'ясистої консистенції, так і окремі вузли, всередині яких знаходилися сухі крихкі маси сіро-жовтого кольору.

Лімфовузли грудної порожнини – без видимих змін, при важких змінах у легенях – лімфатичні вузли збільшені, нерівномірного червоно-

рожевого кольору.

Селезінка в одних тварин еластична, без видимих змін. В інших свиноматок на поверхні органу виявлялися темно-червоні смужки й поодинокі плями. На розрізі видимих змін не було, зіскріб незначний.

У печінці реєструвалися не чітко окреслені ділянки глинистого забарвлення з виразною мускатністю.

Нирки глинистого забарвлення, з поверхні органа видно розширені, переповнені кров'ю судини та дрібні крововиливи. На розрізі кіркова й мозкова речовина глинистого кольору, грань між ними не виражена. В мозковій зоні ближче до лоханки – дрібні крововиливи.

Сечовий міхур без видимих змін.

Шлунок напівпустий, слизова оболонка тьмяна, з ділянками світло-рожевого кольору.

Стінка тонкого відділу кишечника потовщена. Серозна оболонка – сіро-біла, слизова – рожева, вкрита значною кількістю густого слизу. Товстий відділ кишечника – без видимих змін.

Лімфатичні вузли брижі видимих змін не зазнали.

Матка – збільшена, займає 1/3 черевної порожнини, в'яла. Серозна оболонка – сіро-біла, слизова оболонка тіла матки – насиченого червоного забарвлення, вкрита незначною кількістю слизу сіро-білого кольору, слизова оболонка рогів матки – світло-червона. Як у тілі, так і в рогах матки з поверхні слизової оболонки виявлялися ділянки коричнево-глинистого забарвлення різного розміру, які не виступали над поверхнею, а в глибину поширювались аж до м'язової оболонки. Такі ділянки були шорсткуватими на

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Бортничук В.А., Любецкий В.И. Биологические особенности хламидий, поражающих репродуктивные органы свиней // Тезисы докладов конференции (Киев, 18-20 октября 1983 г.). Ветеринарные проблемы промышленного свиноводства. – К., 1983. – С. 111-112.
2. Добин М.А., Кокуричев П.И. Практикум по ветеринарной патологической анатомии и вскрытию. – Ленинград.: Колос, 1975. – 295 с.
3. Максимович В.И., Синица Н.В., Фомченко И.В. Распространение хламидиоза в республике Беларусь // Ученые записки Витебской гос. академии ветеринарной медицины. – Витебск, 1998. – Т.34. – С.155-156.
4. Орлякин Б. Хламидиоз свиней // Тваринництво України. – 2007. – № 1. – С.40-42.
5. Слепов А.А., Горбачова Н.А., Щербакова В.В.

дотик, мали сухувату консистенцію. В однієї тварини таких ділянок нараховується від трьох до восьми.

В інших тварин слизова оболонка гіперемійована, містить крововиливи, нашарування фібринозно-слизового чи фібринозно-гнійного ексудату.

Яйцеводи – світло-червоного кольору. Яєчники – склоподібні, бугристі, хрящоподібної консистенції, з ділянками від сіро-білого до рожево-червоного кольору, всередині яких знаходилися сухі крихкі сіро-жовті маси.

Лімфатичні вузли тазової порожнини в окремих випадках збільшені, бугристі, в'ялі, нерівномірного забарвлення (з ділянками світло-рожевого, рожевого, червоного та темно-червоного кольору), паренхіма на розрізі випинається, дещо зволожена. В багатьох лімфовузлах реєструвалися одна-дві чітко окреслені, овальної форми ділянки, які займали близько ¼ об'єму лімфовузла. Вони мали склоподібний вигляд і більш щільнішу консистенцію.

Висновки.

1. За результатом патолого-анатомічного дослідження можна зробити висновок, що у свиноматок при хламідійній інфекції характерним є ураження статевої системи у вигляді катарально-некротичного, фібринозно-слизового або фібринозно-гнійного ендометриту, склерозу яєчників.
2. При ураженні легень у даної групи тварин переважають пневмонії фібринозно-некротичного та проліферативного характеру.
3. Із кровотворних органів найбільших змін зазнали лімфатичні вузли тазової порожнини, в яких зареєстровано запальні процеси як гострого, так і хронічного характеру.

К вопросу заболевания свиней хламидиозом // Актуальные вопросы ветеринарной вирусологии. – Казань, 1980. – С. 24.

6. Hirono S., Pierce G.N. Dissemination of Chlamydia pneumoniae to the vessel wall in atherosclerosis. Mol Cell Biochem. – 2003. Apr; 246 (1-2):91-5.
7. Liuba P., Pesonen E., Paakkari I., Batra S., Forslid A., Kovanen P., Pentikainen M., Persson K., Sandstrom S. Acute Chlamydia pneumoniae infection causes coronary endothelial dysfunction in pigs. Atherosclerosis. – 2003 Apr; 167 (2):215-22.
8. Nagornev V.A., Mal'tseva S.V., Seliverstova V.G., Sokurenko G.Iu., Voskan'iants A.N. Chlamydia pneumoniae as a pathogenetic risk factor in the development of arteriosclerosis and its complications. Arkh Patol. – 2004 Mar-Apr; 66(2):52-60.